

DELEGATURA UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 28.06.2011r.

RKT-411-05/11/HS/MI

DECYZJA Nr RKT – 14/2011

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania antymonopolowego, w którego toku zostało uprawdopodobnione, że został naruszony zakaz, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wskutek nadużywania przez Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obejmującego część obszaru gminy Pilchowice polegającego na narzucaniu odbiorcom usług uciążliwych i przynoszących ww. przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści warunków *umów o dostarczanie wody* oraz warunków *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* przewidujących, że:

- 1) usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych;
- 2) w przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że jego uszkodzenia zawinione zostały przez usługobiorcę, ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza,

po przyjęciu przez Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach zobowiązania do wyeliminowania zakwestionowanych postanowień z obrotu gospodarczego,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. Na podstawie art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach **obowiązek wykonania** przyjętego przez tego przedsiębiorcę w toku postępowania antymonopolowego **zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym mu naruszeniom** poprzez stosowanie w obrocie nowych wzorców *umów o dostarczanie wody* oraz nowych wzorców *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* o treści przedstawionej w załączeniu do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 oraz dostarczenie dotychczasowym odbiorcom posiadającym umowy o treści zakwestionowanej w niniejszym postępowaniu umowy sporządzone z wykorzystaniem ww. wzorców w terminie do dnia 30 września 2011 r.
- II. Na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Pilchowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach **obowiązek złożenia** – w terminie do dnia 14 października 2011 r. – **sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania**, o jakim mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji, które powinno obejmować:

1. Informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców, którym do dnia 30 września 2011 r. dostarczono, celem zaakceptowania, *umowy o dostarczanie wody* oraz *umowy na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* sporządzone według wzorców załączonych do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 wraz z kopiami 3 przykładowych, podpisanych obustronnie umów;
2. Informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców, którym do dnia 30 września 2011 r. nie dostarczono w celu zaakceptowania *umów o dostarczanie wody* lub *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* sporządzonych według wzorców załączonych do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 wraz wyjaśnieniem, czym spowodowany jest taki stan rzeczy;
3. Informację na temat liczby *umów o dostarczanie wody* i *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* zawartych do dnia 30 września 2011 r. z nowymi odbiorcami z wykorzystaniem wzorców załączonych do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 wraz z kopiami 3 przykładowych umów, o ile umowy takie zostaną zawarte.

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „organem antymonopolowym”) zostało przeprowadzone z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z działalnością Pilchowskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach (zwanego dalej „PPK” lub „Spółką”) nastąpiło naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego (sygn. akt sprawy RKT-400-48/10/HS). W toku przedmiotowego postępowania zbadano warunki świadczenia przez Spółkę usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym warunki zawieranych w powyższym zakresie umów. Ponieważ analiza treści zgromadzonych dokumentów dała podstawy do przyjęcia, iż mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Postanowieniem Nr 1 z dnia 11.03.2011r. zostało wszczęte w tej sprawie postępowanie antymonopolowe (dowód: karty nr 1 – 1 verte). Spółce postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym w drodze narzucania odbiorcom usług uciążliwych i przynoszących jej nieuzasadnione korzyści warunków *umów o dostarczanie wody* oraz *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej*. Zgodnie z zakwestionowanymi postanowieniami:

- 1) usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych;
- 2) w przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że jego uszkodzenia zawinione zostały przez usługobiorcę, ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego Spółka poinformowała, iż uznaje zasadność postawionych zarzutów. W związku z tym wyjaśniła, iż podjęte zostały działania mające na celu zmianę umów w zakwestionowanym zakresie. Wyjaśniła, iż z treści *umów o dostarczanie wody* i *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* usunięte zostaną postanowienia zawarte w – odpowiednio – § 3 ust. 1 lit. f i § 4 ust. 1 lit. d przewidujące, że *Usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody / odprowadzaniu ścieków spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych / kanalizacyjnych*. Z kolei postanowienie zamieszczone w § 6 ust. 6 *umów o dostarczanie wody*, zakwestionowane w ramach drugiego postawionego w

niniejszej sprawie zarzutu, otrzyma następujące brzmienie: *W przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że jego uszkodzenie zawinione zostało przez Usługobiorcę, ilość pobranej wody w tym czasie ustala się zgodnie z przepisami dotyczącymi przeciętnych norm zużycia wody* (dowód: karta nr 39). Ponadto podjęte zostaną działania mające na celu wymianę wszystkich umów o zaopatrzenie w wodę i umów o odprowadzanie ścieków zawartych w oparciu o wzorce, do których odnoszą się postawione zarzuty, w terminie do końca września 2011 roku (dowód: karta nr 95). PPK przedstawiło również zmienione wzorce umów: *o dostarczanie wody oraz na odprowadzanie ścieków do kanalizacji sanitarnej* (dowód: karty nr 40-42).

Spółka podniosła jednocześnie, iż nie było jej zamiarem podejmowanie działań nadużywających pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Spółka w swojej działalności nie korzystała z zakwestionowanych warunków umów i tym samym nie uzyskała z ich tytułu nieuzasadnionych korzyści (dowód: karta nr 39).

W toku postępowania organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Pilchowickie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.). Spółka działa na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000341632 (dowód: karty nr 6-9), zgodnie z którym przedmiotem jej działalności jest między innymi pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków Spółka prowadzi na terenie Gminy Pilchowice z wyłączeniem sołectwa Kuźnia Nieborowska oraz ulic Krywałdzkiej i Rybnickiej w Nieborowicach. Na obszarze swojej działalności PPK obsługuje [...] przyłączy wodociągowych i [...] przyłączy kanalizacyjnych (dowód: karta nr 5).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, PPK zawiera z odbiorcami usług pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków. Od połowy grudnia 2009 r. Spółka posługiwała się w powyższym zakresie następującymi wzorcami umów:

- wzorcem *Umowy Nr ... o dostarczanie wody* (dowód: karty nr 23-23 verte);
- wzorcem *Umowy Nr ... na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* (dowód: karty nr 27-27 verte).

Ustalono, iż w treści stosowanych wzorców i zawieranych z ich wykorzystaniem umów Spółka posługuje się następującymi postanowieniami umownymi:

- *Usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych (§ 3 ust. 1 lit. f umów o dostarczanie wody);*
- *Odbiorca [ścieków] nie ponosi odpowiedzialności za przerwy w odprowadzaniu ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych (§ 4 ust. 1 lit. d umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej);*
- *Usługobiorca zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia o uszkodzeniu wodomierza, jego przemieszczeniu i zaborze. W przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że ww. uszkodzenia zawinione zostały przez Usługobiorcę, ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza (§ 6 ust. 6 umów o dostarczanie wody).*

W trakcie przeprowadzonego postępowania Spółka zadeklarowała, iż do stosowanych wzorców umów o dostarczanie wody oraz na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej wprowadzi zmiany mające na celu wykreślenie lub modyfikację ww. postanowień. PPK wskazało również, iż podejmie działania mające na celu wyeliminowanie z obrotu umów zawierających postanowienia będące przedmiotem postawionych zarzutów poprzez wymianę umów zawartych w oparciu o dotychczasowe wzorce na umowy sporządzone z wykorzystaniem zmienionych wzorców, w terminie do końca września 2011 r. (dowód: karta nr 39).

W załączeniu do pisma z dnia 23.03.2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 Spółka przedstawiła nowy wzorzec umowy o dostarczanie wody (dowód: karty nr 40-40 verte) oraz nowy wzorzec umowy na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej (dowód: karty nr 41-42), uwzględniające deklarowane zmiany. Po przeanalizowaniu ich treści ustalono, iż:

- z treści umów o dostarczanie wody wykreślono postanowienie zamieszczone w § 3 ust. 1 lit. f przewidujące, że *Usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych*);
- z treści umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej wykreślono postanowienie zamieszczone w § 4 ust. 1 lit d przewidujące, że *Odbiorca [ścieków] nie ponosi odpowiedzialności za przerwy w odprowadzaniu ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych*;
- § 6 ust. 6 umów o dostarczanie wody otrzymał następujące brzmienie: *Usługobiorca zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia o uszkodzeniu wodomierza, jego przemieszczeniu i zaborze. W przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że jego uszkodzenie zawinione zostało przez Usługobiorcę, ilość pobranej wody w tym czasie ustala się zgodnie z przepisami dotyczącymi przeciętnych norm zużycia wody.*

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy zważył, co następuje.

I. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania antymonopolowego zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub będących podstawą do wszczęcia postępowania z urzędu – że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 9 tejże ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. Stosownie do art. 12 ust. 2 ww. ustawy, w decyzji, o której mowa powyżej organ antymonopolowy może określić termin wykonania zobowiązań.

Wobec powyższego rozważenia wymaga, czy wskazane warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań Pilchowickiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. z siedzibą w Pilchowicach, a ponadto, czy w przypadku ich wystąpienia uzasadnione jest przyjęcie zobowiązania przedsiębiorcy i wydanie przez organ antymonopolowy decyzji w oparciu o ww. przepis.

Uprawdopodobnienie naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W przedmiotowym postępowaniu antymonopolowym PPK postawione zostały zarzuty nadużywania pozycji dominującej na rynku w rozumieniu art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w drodze narzucania odbiorcom usług uciążliwych i przynoszących

tej Spółce nieuzasadnione korzyści warunków *umów o dostarczanie wody oraz umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* przewidujące, że:

- 1) usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych;
- 2) w przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że jego uszkodzenia zawinione zostały przez usługobiorcę, ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza.

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy antymonopolowej warunkiem nałożenia przez organ antymonopolowy na przedsiębiorcę zobowiązania zmierzającego do zapobieżenia naruszeniom określonym w art. 9 ww. ustawy jest uprawdopodobnienie, że doszło do naruszenia ww. przepisu. W związku z tym zachodzi konieczność przeanalizowania kwestionowanych zachowań Spółki pod kątem uprawdopodobnienia naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do przytoczonych powyżej postawionych jej w niniejszym postępowaniu zarzutów.

W tym celu konieczne jest w pierwszej kolejności uprawdopodobnienie, że niniejsza sprawa ma charakter antymonopolowy, a zatem, iż w jej okolicznościach doszło do naruszenia **interesu publicznoprawnego**. W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90).

W ocenie organu antymonopolowego w okolicznościach przedmiotowej sprawy naruszenie przez PPK interesu publicznoprawnego należy uznać za uprawdopodobnione. Objęte postawionymi zarzutami zachowania przedsiębiorcy wymierzone są bowiem w szeroki krąg uczestników rynku i mają charakter powszechny. Są one skierowane do członków pewnej zbiorowości tj. wszystkich odbiorców świadczonych przez Spółkę usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, którzy zawarli umowy o zakwestionowanej w niniejszym postępowaniu treści, jak również w jej potencjalnych odbiorców. Negatywne skutki praktyki stanowiącej przedmiot postawionego zarzutu mogą zatem godzić w szeroki krąg podmiotów.

Stosownie do art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, którego naruszenie jest zarzucane PPK, *Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Nadużywanie pozycji dominującej polega w szczególności na narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści*. Zgodnie z ustalonymi w tym przepisie kryteriami, należy w niniejszej sprawie uprawdopodobnić, iż:

- przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut zajmuje pozycję dominującą na rynku właściwym;
- przedsiębiorca ten narzuca odbiorcom zakwestionowane warunki umowne;
- warunki te mają uciążliwy charakter,

- warunki te przynoszą przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści.

Jak wynika z treści art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zawarty w tym przepisie zakaz nadużywania pozycji dominującej skierowany jest do **przedsiębiorców**. Zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy, przez „przedsiębiorcę” rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Stosownie do art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.) działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątplenia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to spółka prawa handlowego prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, a więc podmiot prawa odznaczający się wyodrębnieniem organizacyjnym i majątkowym, prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem ograniczeniom wynikającym z przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pierwszą z przesłanek, jakie należy rozważyć w celu uprawdopodobnienia naruszenia zakazu określonego w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest zajmowanie przez uczestnika postępowania **pozycji dominującej na rynku właściwym**. Zgodnie z art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez **pozycję dominującą** rozumie się *pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą na rynku, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%*. Definicję rynku właściwego zawiera art. 4 pkt 8 ustawy antymonopolowej, stosownie do którego rynek właściwy to *rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji*. Pod pojęciem towarów, zgodnie z art. 4 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, rozumieć należy natomiast *rzeczy, jak również energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane*.

Pojęcie **rynku właściwego** odnosi się przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości¹. Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów.

Pilchowickie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Pilchowice z wyłączeniem sołectwa Kuźnia Nieborowska oraz ulic Krywałdzkiej i Rybnickiej w Nieborowicach. Przedmiotowe usługi nie posiadają substytutów, a Spółka – prowadząc działalność w powyższym zakresie na wskazanym obszarze – nie spotyka się z żadną konkurencją. Brak jest na terenie objętym działalnością PPK przedsiębiorców oferujących towary

---

¹ E. Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 49.

służące zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę i kanalizacji zamienne względem usług świadczonych w tym zakresie przez Spółkę. Wynika to z uwarunkowań zarówno o charakterze prawnym, jak i technologicznym i organizacyjnym, gdyż świadczenie usług wodociągowych i kanalizacyjnych wymaga dysponowania odpowiednią infrastrukturą techniczną, co stwarza istotną barierę kosztową dla podjęcia działalności w tej dziedzinie. Z powyższych względów uznać należy, iż rodzaj działalności prowadzonej przez Spółkę w omawianym zakresie oraz jej zasięg geograficzny wyznaczają w niniejszej sprawie wymiar produktowy i terytorialny rynku właściwego, o którym mowa w art. 4 pkt 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Rynkiem właściwym w ujęciu produktowym jest wobec powyższego rynek usług polegających na dostarczaniu wody za pośrednictwem sieci wodociągowej i odprowadzaniu ścieków za pośrednictwem sieci kanalizacyjnej. Natomiast pod względem geograficznym – z uwagi na technologię dostarczania wody i odprowadzania ścieków – zakres rynku właściwego wyznacza zasięg istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej eksploatowanej przez Spółkę, za pomocą której świadczy ona swoje usługi.

W przedmiotowej sprawie rynkiem właściwym jest zatem rynek zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków obejmujący część obszaru gminy Pilchowice.

PPK na tak zdefiniowanym rynku właściwym jest monopolistą naturalnym, co wynika z sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody i odprowadzania ścieków. To właśnie dzięki sieci, Spółka w stosunku do swoich odbiorców posiada pozycję monopolistyczną, co oznacza, że podmioty ubiegające się o przyłączenie do miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nie mają możliwości dokonania w tym zakresie wyboru innego przedsiębiorcy, który świadczyłby usługi substytucyjne względem usług oferowanych przez Spółkę. Barierą wejścia na taki rynek jest m.in. brak racjonalności w budowie drugiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, która umożliwiałaby innemu podmiotowi świadczenie takich samych usług. Dla odbiorców, w tym odbiorców potencjalnych funkcjonujących na terenie objętym działalnością Spółki, nie ma zatem rzeczywistej alternatywy dla świadczonych przez nią usług dostawy wody. Z tych względów funkcjonuje ona w ramach monopolu naturalnego. Przesądza to o posiadaniu przez PPK pozycji dominującej na rynku właściwym².

Należy przy tym zaznaczyć, że pojęcie alternatywnego źródła zaopatrzenia nie obejmuje możliwości zaspokojenia potrzeb zaopatrzeniowych we własnym zakresie. Aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do istniejących musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych³. Na terenie objętym terytorialnym zasięgiem działalności PPK takie alternatywne źródło zaopatrzenia w odniesieniu do świadczonych przez nią usług dostawy wody nie występuje.

Dla zastosowania w niniejszej sprawie art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest w dalszej kolejności uprawdopodobnienie, iż Spółka **narzuca** kontrahentom zakwestionowane w niniejszej decyzji warunki umowne. Wskazać należy, iż do narzucania warunków umów dochodzi wówczas, gdy przedsiębiorca wykorzystując swoją przewagę ekonomiczną w warunkach niedostatecznej konkurencji na rynku, ogranicza swobodę kształtowania treści umów ze strony kontrahentów działających pod przymusem. Dzięki posiadanej sile rynkowej dominant może bowiem nie liczyć się z wolą innych uczestników rynku, którzy zmuszeni są zaakceptować ustalone przez niego warunki umowne, nawet jeśli nie gwarantują one ekwiwalentności świadczeń. Tym samym narzuca on kontrahentom takie warunki umów, które nie miałyby racji bytu w przypadku, gdyby na rynku istniała konkurencja i możliwość wyboru oferty spośród ofert konkurujących ze sobą podmiotów gospodarczych.

---

² Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 7 października 1998 r., sygn. akt XVII Ama 44/98.

³ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII Ama 44/00

Analizując, czy w niniejszej sprawie doszło do narzucania spornego warunku rozliczeń wskazać należy, iż PPK jako dostawca usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków zajmuje na rynku właściwym pozycję monopolisty naturalnego, a zatem prowadzi działalność gospodarczą w warunkach, w których – odizolowane od potencjalnych konkurentów zarówno barierą kosztów niezbędnych dla uruchomienia działalności w danej dziedzinie, jak i ustanowioną wcześniej strukturą organizacyjną i technologiczną – dysponuje w relacji do swoich odbiorców potencjałem i przewagą kontraktową, które pozwalają mu na całkowite dyktowanie warunków w stosunkach umownych. Świadczy o tym ocena potencjałów i możliwości, jakimi dysponują strony umowy, która wyklucza prowadzenie negocjacji na równoprawnych i partnerskich warunkach. Sprzyja temu również fakt, iż przy zawieraniu umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przedsiębiorca posługuje się jednostronnie opracowanymi wzorcami umownymi, które przedstawiane są do akceptacji odbiorcom usług. Stosowanie wzorców przy zawieraniu jednorodnych umów o charakterze masowym, jakimi niewątpliwie są umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, z uwagi na powszechność tego rodzaju usług, z definicji wymaga aprobaty przez odbiorców ich warunków, które są z góry jednostronnie ustalane przez profesjonalistę. Treść umów, do których przychylają się usługobiorcy jest więc tutaj arbitralnie ustalana przez dostawcę usług w formularzach wzorcowych, a odbiorca otrzymuje do podpisu gotową umowę, nie zaś jej projekt, który byłby punktem wyjścia do dalszych uzgodnień i rokowań. Swoboda odbiorcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie kształtowania warunków umownych jest więc ograniczona do minimum, a zawarcie umowy następuje poprzez przystąpienie do warunków, które autorytatywnie ustala dostawca usług w formularzu wzorcowym. Stanowi to o adhezyjnej naturze tych umów, a jednocześnie o istocie narzucania warunków umownych w przedmiotowej sprawie. Okoliczność, iż warunki umów nie są z kontrahentami indywidualnie uzgadniane w toku negocjacji czy porozumienia świadczy bowiem o ich narzucaniu⁴.

Mając powyższe na uwadze za uprawdopodobnione należy uznać, iż PPK narzuca warunki umów kontrahentom, co wiąże się z posiadaną przez przedsiębiorcę siłą rynkową oraz adhezyjnym charakterem zawieranych umów tj. umów, które są zawierane przez przystąpienie i w których nie przewiduje się indywidualnego negocjowania warunków umownych. W przypadku umów tego typu wystarczającą przesłanką dla uznania, że następuje narzucenie ich warunków jest oferowanie ich przez dominanta w stosunkach danego rodzaju (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 28 listopada 2007 r. sygn. akt VI ACa 939/07).

W celu uprawdopodobnienia, że Spółka dopuściła się naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w dalszej kolejności rozważenia wymaga, czy zakwestionowane zachowania PPK mają **uciążliwy** charakter i mogą przynosić przedsiębiorcy **nieuzasadnione korzyści**.

Za uciążliwy uznaje się każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Definicja ta odwołuje się do kryteriów obiektywnych – typowych relacji umownych występujących na rynku. Dokonując analizy uciążliwości warunków umownych należy rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, a więc istnienia rzeczywistej swobody zawierania umów i kształtowania ich treści, dominant byłby w stanie określone postanowienia umowne wynegocjować.

Nieuzasadnione korzyści są natomiast odpowiednikiem uciążliwych warunków umów w warunkach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń stron umowy i oznaczają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione

---

⁴ Por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 stycznia 2007r. sygn. akt AmA 101/05.

korzyści powinny pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy. Mogą one pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego warunku. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem już samo zastrzeżenie w umowie możliwości uzyskania przez jedną ze stron nieuzasadnionych korzyści jest wystarczające w kontekście przypisania dominatowi praktyki, o jakiej mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów⁵. Korzyści te mogą mieć zatem charakter hipotetyczny i wynikać z nierównoważnego ukształtowania stosunku umownego przez silniejszego z kontrahentów kosztem słabszego na poziomie formalnym w postaci potencjalnie możliwych do wyegzekwowania zapisów, które oznaczają automatycznie nadmierne obciążenie drugiej strony umowy⁶.

Ad 1) Analizując uciążliwość warunku umownego, zgodnie z którym usługodawca nie ponosi odpowiedzialności za przerwy w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych należy wskazać, iż do umów, na podstawie których odbywa się dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków zastosowanie znajdują nie tylko przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ale także przepisy ogólne prawa cywilnego, a więc ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.). Punktem wyjścia w ocenie uciążliwości analizowanego postanowienia, są w takim razie przepisy zawarte w art. 471 i n. Kodeksu cywilnego regulujące zasady odpowiedzialności za szkodę spowodowaną niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy. Przepis ten stanowi, że *dłużnik zobowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi*.

Podstawowym obowiązkiem dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych jest – stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę – zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody i odprowadzania ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Zgodnie z reżimem odpowiedzialności kontraktowej, przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne jest obowiązane naprawić szkodę wynikłą z niedotrzymania warunków umowy w tym zakresie, a więc będącą następstwem przerw lub ograniczeń w świadczeniu usług dostawy wody i odprowadzania ścieków, jeżeli jest to skutkiem okoliczności, za które przedsiębiorstwo odpowiada, innymi słowy takich, które je obciążają. Zakres takich okoliczności obejmuje działania i zaniechania własne dostawcy usług noszące znamiona winy (tzn. zachowania umyślne lub będące skutkiem niedołożenia należytej staranności), a także może obejmować odpowiedzialność szerszą – na zasadzie ryzyka.

PPK, na podstawie zawieranych z odbiorcami umów, wyłącza swoją odpowiedzialność za szkody wynikłe z przerw w świadczeniu usług będące następstwem przerw w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych. Z treści zakwestionowanych postanowień regulujących powyższe kwestie nie wynika, że zwolnienie się z odpowiedzialności dotyczy wyłącznie sytuacji niezawinionych przez Spółkę. Ich brzmienie stwarza zatem przedsiębiorcy możliwość uniknięcia odpowiedzialności odszkodowawczej względem odbiorców w każdym przypadku niedotrzymania warunków umowy polegającego na wstrzymaniu świadczenia usług wywołanym przerwami w zasilaniu urządzeń wodociągowych i

⁵ por. np. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 23 czerwca 1999 r. sygn. akt XVII Ama 26/99; wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 lipca 2004 r. sygn. akt XVII Ama 65/03; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 1997 r. sygn. akt I CKN 114/97.

⁶ wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 listopada 2008 r. sygn. akt VI ACa 525/08.

kanalizacyjnych w energię elektryczną. Niezależnie od tego czy przerwy w dostawie energii będą zawinione przez PPK, czy też będą następstwem okoliczności, za które Spółka nie będzie ponosić odpowiedzialności, zgodnie z umową może ona zwolnić się z odpowiedzialności odszkodowawczej wobec odbiorców z tytułu szkód spowodowanych wstrzymaniem świadczenia usług.

Takie rozwiązanie kwestii odpowiedzialności dostawcy za niedotrzymanie warunków umowy jest korzystniejsze od ogólnej zasady odpowiedzialności kontraktowej ujętej w art. 471 K.c., a także pomija szerszą odpowiedzialność tytułu deliktu, czy na zasadzie ryzyka. Zakwestionowane klauzule mogą zatem wprowadzać odbiorców usług w błąd co do możliwości dochodzenia od usługodawcy roszczeń odszkodowawczych w razie poniesienia szkód powstałych w wyniku zawinonego przez dostawcę niedotrzymania warunków umowy tj. wówczas, gdy przerwy w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będą efektem działań lub zaniechań przedsiębiorcy.

W powyższym kontekście należy wskazać, iż stosownie do art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625 z późn. zm.) przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej, jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska bądź nastąpił nielegalny pobór energii elektrycznej tj. bez zawarcia umowy, z całkowitym lub częściowym pominięciem układu pomiarowo – rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo – rozliczeniowy. W myśl art. 6 ust. 3a ww. ustawy, przedsiębiorstwa energetyczne mogą wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej również w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobraną energię albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności. Jak wynika z powyższego, przerwy w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych mogą być spowodowane okolicznościami, za które odpowiedzialność będzie ponosić PPK. Może to mieć miejsce np. wtedy, gdy wspomniane przerwy będą następstwem zalegania przez Spółkę z płatnościami z tytułu dostaw energii względem przedsiębiorstwa energetycznego bądź niedopełnienia obowiązku utrzymania należącej do niej instalacji energetycznej w należyтым stanie technicznym. Wskazać ponadto należy – za wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 28 listopada 2007 r. sygn. akt VI ACa 939/07 (w którym ocenie podlegało analogiczne do rozpatrywanego postanowienie umowne) – że *w warunkach obecnie obowiązującego prawa energetycznego zakłady energetyczne obowiązane są w taryfach dla energii elektrycznej określić w sposób szczegółowy dopuszczalną liczbę przerw w zasilaniu urządzeń energetycznych swoich odbiorców zaś za pozostałe przerwy zobowiązane są do udzielenia odpowiednich bonifikat na rzecz odbiorców. Gdyby na takiej podstawie Spółka otrzymała odszkodowanie od zakładu energetycznego, to sama na podstawie kwestionowanego zapisu umownego byłaby zwolniona z odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do swoich odbiorców.*

W ocenie organu antymonopolowego z tytułu posługiwania się spornym zapisem PPK zastrzeżę sobie w umowach nieuzasadnione korzyści. Możliwość ich uzyskania uprawdopodobnia okoliczność, iż na podstawie analizowanego postanowienia Spółka nie musi liczyć się z koniecznością wypłacenia odszkodowania swojemu kontrahentowi w szczególności w sytuacji, gdy zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności kontraktowej byłaby do tego zobowiązana. Możliwość uniknięcia odpowiedzialności za niedotrzymanie warunków umowy i wypłaty odbiorcom ewentualnego odszkodowania uznać zatem należy za nieuzasadnioną korzyść po stronie przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego. Również w przypadku uzyskania od zakładu energetycznego odszkodowania, okoliczność wyłączenia swojej odpowiedzialności

względem kontrahentów, jest źródłem uzyskania przez Spółki nieuzasadnionych korzyści (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 7 maja 2010r. sygn. akt VI ACa 1084/09).

Ad 2) Drugi z postawionych w niniejszym postępowaniu zarzutów naruszenia przez PPK art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów odnosi się do postanowienia zawartego w treści *umów o dostarczanie wody* określającego sposób naliczania należności za pobraną wodę w przypadku, gdy dochodzi do zaboru wodomierza lub jego uszkodzenia zawinionego przez odbiorcę. W omawianym przypadku Spółka przyznała sobie prawo do ustalenia należności za wodę odpowiednio do ilości, jaka mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza. W ten sposób Spółka arbitralnie uregulowała zasady ustalania zryczałtowanej ilości wody będącej podstawą rozliczenia w wypadku zaistnienia opisanych powyżej sytuacji. Jednocześnie określono tę ilość na maksymalnym możliwym poziomie, w oderwaniu od faktycznego zużycia wody i wysokości rzeczywiście poniesionej przez dostawcę szkody będącej skutkiem niedotrzymania warunków umowy przez usługobiorcę. Zdaniem organu antymonopolowego uprawdopodobnia to uciążliwość analizowanego warunku umownego.

Istotą tej uciążliwości jest możliwość pobierania rażąco wygórowanej zryczałtowanej należności za wodę (kary umownej), której wysokość nie uwzględnia praktyki rynkowej oraz realnej wartości możliwej do wystąpienia szkody będącej efektem naruszenia warunków umowy przez odbiorcę, a w efekcie może prowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia dostawcy usług. Jak wskazuje się w orzecznictwie, jakkolwiek wysokość kary umownej jest w zasadzie dowolna, to zważywszy, iż jest ona odszkodowaniem umownym, nie powinna być źródłem wzbogacenia się poszkodowanego i nie powinna przewyższać wielkości świadczenia, którego wykonanie ma zabezpieczać (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2008 r. sygn. akt V ACa 483/08, LEX nr 491137).

Założenie, że w przypadku uszkodzenia lub zaboru wodomierza z przyczyn zawinionych przez odbiorcę każdorazowo następuje nieprzerwany, całodobowy pobór wody, może być zatem źródłem nieuzasadnionych korzyści po stronie PPK. Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 listopada 2008 r. sygn. akt VI ACa 525/08, w którym Sad – oceniając analogiczny do zakwestionowanego w niniejszej decyzji sposób ustalania należności – wskazał, że *„(...) zapis umowny, który jednoznacznie wiąże należność za dostarczoną wodę w przypadku uszkodzenia urządzeń pomiarowych jedynie z techniczną przepustowością sieci, z całkowitym pominięciem choćby przybliżonej wielkości zużycia przez odbiorcę wody, musi zostać uznany za próbę nadmiernego obciążenia kontrahenta świadczeniem finansowym na rzecz Spółki, stanowiącym ekwiwalent jej nieuprawnionych korzyści”*.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż w przedmiotowej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do uprawdopodobnienia, iż objęte postawionymi zarzutami zachowania Spółki naruszyły zakaz, o jakim mowa w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zobowiązanie przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom art. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, warunkiem wydania wskazanej w tym przepisie decyzji, jest – oprócz uprawdopodobnienia naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 9 tej ustawy – zobowiązanie się przez przedsiębiorcę do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom.

W ocenie organu antymonopolowego w okolicznościach rozpoznawanej sprawy warunek powyższy został spełniony.

W toku przeprowadzonego postępowania antymonopolowego PPK zadeklarowało zmianę wykorzystywanych w obrocie wzorców *umów o dostarczanie wody* oraz wzorców *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* w sposób uwzględniający postawione w niniejszym postępowaniu zarzuty. W załączeniu do pisma z dnia 23.03.2011r. sygn. PPK PZ/17/2011 Spółka przedstawiła zmodyfikowane wzorce umowne. Po ich przeanalizowaniu ustalono, iż:

- z treści *umów o dostarczanie wody* wykreślono postanowienie zamieszczone w § 3 ust. 1 lit. f przewidujące, że *Usługodawca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w dostawie wody spowodowane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych*);
- z treści *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* wykreślono postanowienie zamieszczone w § 4 ust. 1 lit d przewidujące, że *Odbiorca [ścieków] nie ponosi odpowiedzialności za przerwy w odprowadzaniu ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych*;
- § 6 ust. 6 *umów o dostarczanie wody* otrzymał brzmienie: *Usługobiorca zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia o uszkodzeniu wodomierza, jego przemieszczeniu i zaborze. W przypadku zaboru wodomierza lub wykazania, że jego uszkodzenie zawinione zostało przez Usługobiorcę, ilość pobranej wody w tym czasie ustala się zgodnie z przepisami dotyczącymi przeciętnych norm zużycia wody. W ocenie organu antymonopolowego wprowadzony na miejsce zakwestionowanej klauzuli zapis umowny nie przewiduje, tak jak to miało miejsce poprzednio, obowiązku uiszczenia przez odbiorcę rażąco wygórowanej należności za wodę zużytą w okresie niesprawności wodomierza powstałej z winy odbiorcy. Zapis ten przewiduje należność za pobraną wodę w oparciu o ryczałtowe normy zużycia, co uwzględnia praktykę rynkową i realną wartość możliwej do wystąpienia szkody będącej efektem naruszenia warunków umowy przez odbiorcę.*

Jednocześnie Spółka zobowiązała się stosować ww. wzorce w obrocie, w tym zobowiązała się do przeprowadzenia z ich wykorzystaniem wymiany wstecz *umów o dostarczanie wody* i *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* zawartych z wykorzystaniem poprzednio obowiązujących wzorców. Jako termin końcowy przeprowadzenia tych czynności Spółka określiła dzień 30 września 2011 r.

Organ antymonopolowy nie ma wątpliwości, iż działania objęte złożonym przez PPK zobowiązaniem zmierzają do zapobieżenia zarzucanym Spółce naruszeniom art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zmiana stosowanych wzorców umownych w zaproponowany przez Spółkę sposób oraz wymiana wstecz umów dotychczas zawartych z odbiorcami usług doprowadzą bowiem do wyeliminowania zakwestionowanych warunków z obrotu gospodarczego. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił skorzystać z instrumentu przewidzianego w art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nałożyć na Spółkę obowiązek wykonania przyjętego przez nią w toku postępowania zobowiązania uznając, iż skoro przedsiębiorca przejawiał inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja jego propozycji. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ww. ustawy nałożono na PPK obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania w terminie do dnia 30 września 2011 r., aprobując w tym zakresie przedstawioną przez przedsiębiorcę propozycję, która w ocenie organu antymonopolowego jest adekwatna do liczby zawartych umów, jakie podlegać będą wymianie (zgodnie z przedstawionymi wyjaśnieniami PPK obsługuje [...] sztuk przyłączy wodociągowych i [...] sztuk przyłączy kanalizacyjnych).

W związku z tym orzeczono jak w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

II. Stosownie do art. 12 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o jakiej mowa w ust. 1, organ antymonopolowy nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Zgodnie z ww. przepisem PPK zostało zobowiązane do złożenia, w terminie do dnia 14 października 2011 r., sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego w toku postępowania zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanym Spółce naruszeniom. Organ antymonopolowy uznał, iż sprawozdanie, o jakim mowa powyżej powinno obejmować:

1. Informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców, którym do dnia 30 września 2011 r. dostarczono, celem zaakceptowania, *umowy o dostarczanie wody* oraz *umowy na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* sporządzone według wzorców załączonych do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 wraz z kopiami 3 przykładowych, podpisanych obustronnie umów;
2. Informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców, którym do dnia 30 września 2011 r. nie dostarczono w celu zaakceptowania *umów o dostarczanie wody* lub *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* sporządzonych według wzorców załączonych do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 wraz wyjaśnieniem, czym spowodowany jest taki stan rzeczy;
3. Informację na temat liczby *umów o dostarczanie wody* i *umów na odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej* zawartych do dnia 30 września 2011 r. z nowymi odbiorcami z wykorzystaniem wzorców załączonych do pisma z dnia 23 marca 2011 r. sygn. PPK PZ/17/2011 wraz z kopiami 3 przykładowych umów, o ile umowy takie zostaną zawarte.

W ocenie organu antymonopolowego powyższe informacje i dokumenty są wystarczające do oceny, czy PPK wykonało nałożone niniejszą decyzją obowiązki.

W związku z tym orzeczono jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Maciej Frągsztajn